

visina u najdublje dubine, prije nego što ga je Bog opet podigao u najvišu slavu sa svoje desne strane.

Zaključak

Ako je ovo istina, kakav će utjecaj to imati na naš stav prema Bogu i čovjeku? Potičemo li grešnike da nastave živjeti svojim zlim načinom života uklanjajući prijetnju vječnog prokletstva? Ne! I dalje vrijedi da je “strašno upasti u ruke Boga živoga” (Heb. 10: 31). Beskrajno je bolje proživjeti ovaj život u zajedništvu s Isusom Kristom i u jedinstvu s Bogom, nego ga provesti u tami i grijehu. Pavao nije bio prisiljen biti “Kristov poslanik” zato što se bojao pakla (*hada*), nego zbog straha Gospodnjeg i Kristove ljubavi (2 Kor 5: 11,14, 20). Čovječanstvo više ne gledamo kao grešnike osuđene na pakao (*had*) od kojih će većina biti trajno otpisana. Jedni druge vidimo kao Božje stvorenje za koje On ima namjeru koja će se i ostvariti. Naša će se ljubav prema ljudima povećati.

A kako vidimo Boga u tom novom svjetlu? Ponajprije vidimo da se njegova snaga enormno povećala. Vidimo da je uzvišen daleko iznad svega i da u potpunosti vlada nad svojim stvorenjem. Zatim njegovu mudrost vidimo u svježoj slavi. Njegov plan daleko je mudriji i dublji no što smo to ranije vidjeli. Kao treće, imamo novo viđenje njegove ljubavi. On doista voli svakog pojedinca od nekoliko milijardi pripadnika ljudske rase ljubavlju koja će u konačnici sve dovesti do savršenstva. “O dubino bogatstva i mudrosti i spoznaje Božje! Kako su nedokučivi sudovi njegovi i neistraživi njegovi putovi!... sve je od njega, po njemu i za njega. Njemu slava uvijek! Amen” (Rim. 11: 33, 36).

Postskriptum

Jona je nevoljko otišao u Ninivu i rekao tamošnjim ljudima da imaju 40 dana da se pokaju prije no što grad bude uništen. Začudo - bar za nas - cijeli je grad povjerovao Bogu, proglasio post i odjenuo se u kostrijet. Kako je Jona reagirao na to? Jona se jako ozlovoljio i razljutio. Bog mu je potom rekao: “A meni da ne bude žao Ninive, grada velikoga, u kojemu ima više od sto i dvadeset tisuća ljudi koji ne znaju razabrati između svoje desnice i svoje ljevice, a uz to i mnogo životinja!” (Jona 4: 11).

Ako ste dugo vjerovali u vječno prokletstvo grešnika i upozoravali ih na vječnu muku, a sada počinjete uvidati da nije onako kako ste mislili, hoćete li poput Jone biti ogorčeni zbog Božjeg milosrđa i njegove ljubavi ili ćete se radovati da Njegova milost i ljubav idu puno dalje no što ste prije mogli i zamisliti?

Univerzalno Izmirenje

“Jer svidjelo se Ocu u njemu (Kristu) nastaniti svu puninu i po njemu, uspostavivši mir krvlju križa njegova, sa sobom po njemu izmiriti sve, bilo ono na zemlji ili ono na nebesima.”

Kološanima 1: 19-20

bi živjeli, umrli te potom trpjeli trajnu i neopisivu muku. Mnogi od nas nevoljko su prihvatili ovaj pogled jer drugi u Svetom pismu nismo mogli vidjeti.

Ovakav pogled podrazumijeva (implicira) Sotonu kao gotovo jednakog Bogu. Vjerojatno je taj pogled mnogo toga posudio iz poganstva gdje su se dobri bogovi i zli bogovi ravnopravno borili jedni protiv drugih. Poganstvo zlu uvijek daje uzvišen položaj, a često svoje sljedbenike potiče i da ga štiju. Stekao sam dojam da znanstvena fantazija slijedi istu liniju, iako priznajem da nisam detaljnije proučavao tu temu!

Možemo li otkriti što Biblija kaže o mjestu koje zlo zauzima? Pogledajmo najprije Rimljane 8: 20 i 21: “Stvorenje je naime podvrgnuto ispraznosti, ne svojevrijedno, nego zbog Onoga koji ga podvrgnu - u nadi da će se i samo stvorenje osloboditi od ropstva raspadljivosti za slavnu slobodu djece Božje.” U ovom odlomku Bog jasno preuzima odgovornost za pad stvorenja. On je stvorenje podvrgnuo ispraznosti u nadi njegovog budućeg oslobođenja. Sve je to bio dio njegovog punog plana stvaranja. On nije izgubio prvu rundu u sukobu sa Sotonom. On je zasigurno isplanirao da se događaji trebaju tako odvijati.

Na kraju moramo vidjeti da Bog preuzima odgovornost za zlo i koristi ga kako bi ostvario svoje namjere. U Izaiji 45. poglavlju Bog govori o svojoj suverenosti. On kaže da je podigao Kira, poganskog kralja, za svoje namjere. U 5. retku on kaže: “...osim mene Boga nema.” U 7. retku dodaje: “Ja tvorim svjetlost i stvaram tamu, uspostavljam mir i stvaram nesreću; ja, GOSPOD, činim sve to.” Neki prijevodi Biblije ovdje prevode ‘nesreća’, umjesto ‘zlo’. Hebrejska riječ može imati oba značenja. Dobro i zlo nisu dvije suprotstavljene sile koje se poput bijelih i crnih figura na šahovskoj ploči bore za vlast u svemiru. Bog je stvorio sve, uključujući i zlo, kako bi služilo njegovim vlastitim namjerama i on ih u potpunosti kontrolira.

Prorok Habakuk borio se s tim problemom. Pročitajte 1. poglavlje 5 i 6: “Pogledajte među narode i promotrite, i čudom se čudite! Jer djelo ja činim u vaše dane, djelo za koje ne biste povjerovali kad bi vam se pripovijedalo. Jer ja, evo, dižem Kaldejce, taj ljuti i neobuzdani narod koji ide širom zemlje da zaposjedne nastane koji nisu njegovi.” Bog je podigao zao narod kako bi ostvario svoju namjeru suda i ispravljanja Izraelaca. Habakuk je to, baš kao i mi, teško razumio. U Rimljanima 9: 17 Pavao citira Izlazak 9: 16 kako bi kategorički rekao da je Bog podigao faraona. Faraon je, baš kao i Sotona, držao Božji narod u okrutnom ropstvu i zatočeništvu sve dok nije došao spasitelj da ih oslobodi. Pavao nastavlja prikazujući Božju apsolutnu suverenost.

Kada Sotonu, zlo i zle narode počnemo gledati kao alate koje Bog koristi za ispunjavanje svojih namjera, sve počinje imati smisla. Bog je dopustio da cjelokupno stvorenje padne u grijeh da bi ga, nakon što je upoznao zlo, a odabrao dobro, mogao opet podići.

Job je u svojem nevinom poštenju sigurno bio ugodan u Božjim očima. Ali Božje djelo nije bilo završeno. Koliko je Job više cijenio, volio i razumio Boga nakon onoga što je propatio. Kao i cijelo stvorenje, morao je biti ponižen, prije nego bude uzdignut na više visine. Prije svega u samom Isusu vidimo taj isti obrazac. On se spustio iz najviših

Ovaj članak i ostali članci dostupni su na web stranici:

www.growthingod.org.uk/univerzaln-izmirenje.htm

www.growthingod.org.uk

Svjedočanstvo Sundar Singha

Vjerujem da će ovdje biti korisno uključiti svjedočanstvo Indijca Sadhu Sundar Singha. U prosincu 1904. Isus se pojavio Sundaru kada je namjeravao počiniti samoubojstvo te je na potresan način doživio obraćenje (v. Ivan 14: 21). Nakon toga imao je mnogo ekstatičnih doživljaja u kojima je razgovarao s anđelima i duhovima. On daje sljedeći izvještaj o tome što su mu rekli o paklu (gr. *hades*).

“Također mi je rečeno kako Božja ljubav djeluje čak i u paklu (*hadu*). Bog ne sjaji u svojoj punoj svjetlosti, jer oni ondje ne bi mogli to podnijeti, nego im postupno pokazuje sve više i više svjetla te ih pomalo vodi i pokreće im savjest prema nečem boljem, premda oni misle da je to posve njihova želja. Tako Bog djeluje na njihove umove iznutra... Dakle, s Božjim djelovanjem iznutra i svjetlom izvana, gotovo svi oni u paklu (*hadu*) bit će konačno dovedeni do Kristovih nogu. To će možda potrajati milijune godina, ali kad je to postignuto oni će biti puni radosti i zahvalnosti prema Bogu, iako će ipak biti manje sretni od onih koji su prihvatili Krista na zemlji. Tako je i pakao (*had*) odgojna škola, mjesto pripreme za Dom. Oni u paklu (*hadu*) znaju da to nije njihov dom, jer ondje pate. Ljudi nisu bili stvoreni za pakao (*had*) i stoga ne uživaju u njemu, i dok su ondje, žele pobjeći u Nebo. Oni to žele učinili, ali smatraju Nebo još neugodnijim od pakla (*hada*), pa se vraćaju. No to ih uvjerava da postoji neka krivnja u njihovim životima, te su tako postupno dovedeni do pokajanja. Barem je to slučaj s većinom, ali postoje nekoliko pojedinaca, Sotona, primjerice, u vezi kojih mi je rečeno: ‘Ne pitaj o njima’... I tako nisam želio pitati, ali sam se nadao da je i za njih bilo neke nade.

‘Oni su mi također rekli kako sveti pomažu u radu spašavanja duša u paklu (*hadu*), jer u Nebu ne može biti lijenosti. Oni u paklu (*hadu*) bit će konačno dovedeni u Nebo, poput izgubljenog sina, ali u vezi konačne sudbine izvjesnog broja ne smiješ pitati.’ Sadhu je bio sklon misliti da će možda ta nekolicina biti uništena.

Jednoć sam rekao: ‘Pa mnogi će ljudi biti izgubljeni jer nisu čuli za Krista. Rekli su: ‘Suprotno će biti slučaj; vrlo će malo biti izgubljenih. Postoji vrst nebeske šale – ne, šala nije dobra riječ za to. Vrlo će malo biti izgubljenih, ali će mnogo biti spašenih. To je tako, ali nemoj reći’, rekli su, kao da je to bilo u šali, ‘jer će to ljude učiniti nemarnima, a mi im želimo da uživaju i prvo Nebo - to jest, Nebo na zemlji. ’ - ‘Ako ne bi bilo nade za sve ne-kršćane u svijetu i sve kršćane koji umiru u grijehu, Bog bi zaustavio stvaranje ljudi. Mi moramo učiniti naš dio ovdje na zemlji - spašavati grešnike, ali ako oni odbiju ne treba biti bez nade za njih.’”

Sveukupni Božji plan

Sada se moramo malo odmaknuti kako bismo vidjeli šire implikacije naše tvrdnje. Ako je tradicionalni pogled ispravan, Adama i Evu (koji su imali slobodnu volju) Sotona je uhvatio u zamku te su zgriješili protiv Boga i cijelo čovječanstvo sunovratili u grijeh. Isus je patio i dao svoj život za cijelo čovječanstvo, ali je za Boga uspio natrag osvojiti samo mali dio čovječanstva, ostavljajući veliku većinu trajno u Sotonskim rukama kako

Uvod

Kada proučavamo biblijske spise o konačnoj sudbini nevjernika, susrećemo prividnu proturječnost.

Neki biblijski redci, čini se, kažu da će cijeli ljudski rod biti spašen. Uzmite u obzir sljedeće:

- “Jer kao što u Adamu **svi** umiru, tako će i u Kristu **svi** biti oživljeni” (1 Kor. 15: 22).
- “... jer smo nadu položili u Boga živoga koji je Spasitelj **svih** ljudi, poglavito vjernika” (1 Tim 4: 10).
- “Jer svidjelo se *Ocu* u njemu (Kristu) nastaniti svu puninu i po njemu, uspostavivši mir krvlju križa njegova, sa sobom po njemu izmiriti **sve**, bilo ono na zemlji ili ono na nebesima” (Kol. 1: 19, 20).

Drugi biblijski redci, čini se, uče da će nevjernici trpjeti vječnu muku.

- “...I bit će mučen ognjem i sumporom pred svetim anđelima i pred Jaganjcem. I dim muke njihove uzlazi u vijeke vjekova...” (Otk. 14: 10, 11).
- “...za koje se čuva mrkla tama do vijeka...” (Jd. 13).
- “I ovi će otići u kaznu vječnu, a pravednici u život vječni” (Mt. 25: 46).

Kako pomiriti ovu očitu kontradikciju u biblijskim recima? Kako oba učenja mogu biti točna?

Univerzalno spasenje

Počet ćemo razmatrati biblijske retke koji nas vode k uvjerenju da će konačno svi biti spašeni. Nijedan biblijski redak, ako stoji sâm, nije uvjerljiv u ovome gledištu, ali kad se nekoliko redaka stave zajedno onda je dokaz izuzetno snažan.

U Otkrivenju 5: 13 stoji: “I **svako** stvorenje što je na nebu, i na zemlji, i pod zemljom, i sva koja su u moru, i **sve** što je u njima čuh govoriti: ‘Onomu koji sjedi na prijestolju i Jaganjcu blagoslov i čast i slava i moć u vijeke vjekova!’ ” Čulo se kako svako stvorenje hvali Boga. To bi se teško moglo dogoditi ako bi 90 posto ljudskog roda bilo izgubljeno i trpjelo grozne muke!

1 Korinćanima 15: 22-24 snažno potvrđuje univerzalno spasenje: “Jer kao što u Adamu **svi** umiru, tako će i u Kristu **svi** biti oživljeni. Ali svatko svojim redom: prvina Krist, potom oni koji su Kristovi o njegovu dolasku. Potom – svršetak; kad preda kraljevstvo Bogu i Ocu, kad zbaci **svako** poglavarstvo i **svaku** vlast i silu.”

Tradicionalisti su skloni ovo tumačiti kao: ‘Svi koji su u Kristu bit će oživljeni’, ali to nije ono što kaže biblijski zapis. Pavao ovdje jednostavno izjavljuje kako u Adamu

svi umiru i kako će u Kristu **svi** biti oživljeni, premda ne svi u isto vrijeme ili u ovome vijeku. Spasenje nije za sve samo u ovome životu, nego je u nizu vjekova i stadija.

O tome dalje nalazimo dokaz u 1. Petrovoj 3: 19-20 gdje čitamo da Krist *“u Duhu ode i propovijedi i duhovima u tamnici, koji nekoć bijahu neposlušni kad ih ono jednom Božja strpljivost iščekivaše u dane Noine...”* Ovi poprilično teški redci razjašnjeni su malo dalje u 4. poglavlju u 6. retku: *“Zato je naime i mrtvima naviješteno evanđelje - da osuđeni po ljudsku, u tijelu, žive po Bogu - u duhu.”* Petar ovdje nema u vidu pravedne svete Staroga zavjeta; on govori o onima koji su živjeli prije potopa o kojima je Bog rekao da je svaka pomisao u njihovoj pameti uvijek samo zloća (Post. 6: 5). Vidimo, dakle, i ove ljude kako na kraju postaju oživljeni u duhu.

Kološanima 1. poglavlje redci 16, 19 i 20 imaju ogromnu snagu: *“Jer u njemu je sve stvoreno, što je na nebesima i što je na zemlji, vidljivo i nevidljivo, bilo prijestolja bilo gospodstva bilo poglavarstva bilo Vlasti - sve je po njemu i za njega stvoreno... Jer svidjelo se Ocu u njemu nastaniti svu puninu i po njemu, uspostavivši mir krvlju križa njegova, sa sobom po njemu izmiriti sve, bilo ono na zemlji ili ono na nebesima.”*

Ovi redci jasno daju naslutiti kako je Bog po Isusu stvorio **sve** i kako je po njemu izmirmio **sve** sa sobom. Oni čak podrazumijevaju da će i duhovi koji su sada zli na kraju biti izmireni s Bogom.

Naredni biblijski zapis pomaže potvrditi činjenicu o spasenju svih. U 1. Tim. 4: 10 stoji: *“... jer smo nadu položili u Boga živoga koji je Spasitelj svih ljudi, poglavito vjernika”*. Ovaj redak podrazumijeva da Bog spašava sve, ali vjernike spašava na osobit način. Za vjernike, kako ja to vidim, postoji spasenje od grijeha, bolesti i mnogih drugih zala u ovom životu te spasenje od dolazećeg suda. Za nevjernike spasenje je tek kasnije.

Još jedan biblijski zapis, uz brojne druge, vrijedi citirati: *“Jer sve je od njega i po njemu i za njega...”* (Rim. 11: 36). Mora li se tome dodati - *“sve, osim 90 ili možda 99 posto ljudskog roda - kruna i slava Njegova stvorenja kojeg je načinio na svoju sliku da vlada svemirom - koji je određen za neprestanu muku u paklu (hadu)”*?

Vječno prokletstvo

Sada ćemo razmotriti biblijski nauk o vječnom prokletstvu. Biblija govori o *vječnom ognju, vječnoj kazni, vječnom uništenju (izgubljenosti) i vječnom sudu*. Svatko tko vjeruje u nadahnuće Svetoga pisma mora uzeti ove izvještaje ozbiljno. Ipak, nitko tko vjeruje i doživljava Boga ljubavi ne može se osjećati ugodno s idejom o milijardama svojih bližnjih, stvorenjima istog ljudskog roda, kako trpe vječnu muku bez nade u kakav svršetak. Izjavljuje li Biblija stvarno, bez sumnje, da će oni tako ispaštati?

drvo, sijeno i slama biti uništeni; ali zlato, srebro i drago kamenje neće (1. Kor. 3: 12-15). Veliki je kontrast između tijela (flesh) i duha. Ono što je rođeno od tijela (flesh), tijelo je (flesh); ono što je rođeno od Duha, duh je. Tijelo (flesh) je bezvrijedno i prolazno; duh je dragocjen i trajan. U 1. Kor. 5: 5 Pavao nastavlja govoriti o tome kako predaje čovjeka Sotoni na propast tijela (flesh) da bi mu se duh spasio na dan Gospodina Isusa. To je u suglasnosti s 1. Petrovom 4: 6: *“...da osuđeni po ljudsku, u tijelu (flesh), žive po Bogu – u duhu.”*

Vatra je sredstvo za čišćenje. Pratila je davanje Zakona na Sinaju. Kroz cijelo Sveto pismo ona simbolizira Božju prisutnost. Naš Bog je oganj koji proždire (Heb 12:29). Ona posebno označava Duha Svetoga koji posvećuje. “Sumpor” koji prati vatru u starim se vremenima isto smatrao sredstvom koje služi za pročišćavanje. U grčkom je riječ “sumpor” *theion* (θειον) jednina srednjeg roda pridjeva *theios* (θειος) koji znači božanski. Očito je povezan s Bogom.

U Mt. 25: 46 Isus govori o *aionios* kazni. U grčkom postoje dvije riječi za kaznu. Κολασις (kolasis), riječ koja se koristi ovdje, nosi jasno značenje *ispravljanja* i dolazi od korijena koji izvorno znači *obrezivati*. Drveće obrezujemo nadajući se da ćemo dobiti više plodova - a ne u osvetničkoj srdžbi!

U 2. Sol. 1: 9, u većini biblijskih prijevoda, čitamo o *aionios propasti* od Gospodnje prisutnosti. Ali ja vjerujem da bi to trebalo prevesti kao *izgubljenost*, a ne *propast*. (Za objasnjenje pogledajte - *ολεθρος*). Isus je došao tražiti i spasiti što je izgubljeno. Za one koji se ne pokaju i ne vjeruju ta izgubljenost i odvojenost od Oca nastaviti će se sve dok se, kao izgubljeni sin, konačno ne vrate k njemu.

Sada se moramo ponovno osvrnuti na Otkrivenje 14: 10,11: *“bit će mučen ognjem i sumporom pred svetim anđelima i pred Jaganjcem. I dim muke njihove uzlazi u vijeke vjekova...”*. Može li itko zamisliti Isusa kako nadgleda neprekidno i beskrajno mučenje velikog dijela čovječanstva? Najokorjeliji inkvizicijski mučitelji jedva bi mogli učiniti takvo što. Ali Isus će rado nadgledati pročišćavanje i čišćenje svih kojima je to potrebno. To bi bilo posve u skladu s karakterom onoga koji je dao vlastiti život u agoniji da bi spasio sve.

Na kraju se moramo osvrnuti na izraz *aionios* sud u Heb 6: 2. Tamo stoji da je to osnovni, temeljni nauk. Korijen značenja riječi “sud” je razdvajanje. Ponovno, tijelo (flesh) treba odvojiti od duha. To je proces koji bismo trebali iskusiti u ovom životu. Trebali bismo suditi sami sebe ako ne želimo biti suđeni i moramo usmrćivati djela tijela (flesh) da bismo hodali u duhu. Ako sada nismo voljni proći kroz sud, morat će nas stići kasnije.

Slika koja se sada javlja na temelju našeg proučavanja nije slika pakla neublažene, beskrajne muke. To je prije mjesto suda s ciljem popravljivanja. Počinjemo gledati ljubavlju ispunjenog Stvoritelja koji se neće zadovoljiti svojim stvorenjima sve dok ne budu konačno pročišćena i očišćena od svakog grijeha. Veoma se trudi za njihovo savršenstvo. Možda ostvarenje njegovih namjera traje dugo, ali na kraju će biti savršeno ispunjene.

Prijašnje postojanje

Biblija sadrži snažan dokaz o tome da smo kao duhovi postojali s Bogom prije no što smo ušli u svoja ljudska tijela. U Knjizi Propovjednika jasno stoji: **“I vrati se prah u zemlju kako je i bio, a duh se vrati Bogu koji ga je dao”** (12: 7). Riječ **vratiti** ne može značiti ništa drugo nego vratiti se na mjesto odakle si došao. Ako smo kao duhovi postojali s Bogom prije ulaska u ovaj svijet, onda vječna muka i odvajanje od Boga nakon napuštanja ovog svijeta postaje besmislica. Kako bi Bog ljubavi i mudrosti mogao poslati ljudske duhove u ovaj svijet s velikom vjerojatnošću da se neće nikada vratiti k njemu, nego će umjesto toga provoditi vječnost u neopisivom bolu i patnji?

Tu sam temu detaljnije razmatrao u posebnom članku pod nazivom Prijašnje postojanje.

Tradicionalno učenje crkve

Nije li Crkva uvijek propovijedala o vječnom sudu? Zar se s time ne slažu gotovo svi kršćani? Odgovor je – ne! Neki rani crkveni oci vjerovali su u univerzalno (sveopće) spasenje. Od njih je Origen vjerojatno najpoznatiji.

U posljednjih 400 godina gotovo svi prijevodi Biblije slijedili su tradicionalno gledište o vечноj kazni. Nema sumnje da je to imalo snažan utjecaj na popularno vjerovanje. Pa ipak, bilo je ljudi koji se s time nisu slagali.

U svakom slučaju Crkva nije uvijek u pravu! Većina ljudi koja sebe naziva kršćanima vjeruje da je papa glava Crkve i sve što ide uz to! S vremena na vrijeme u crkvenoj je povijesti gotovo cijela hijerarhija bila iskvarena u nauku i životu. Nikada nas ne bi trebalo iznenaditi da većinu nademo u zabludi. Moramo učiti najprije tražiti sebi Boga i, ako je potrebno, slijediti samo njega.

Glavna nakana Crkve imala je interes u naučavanju o vječnom sudu. Nemoćna privući narod pokazivanjem ljubavi, radosti, mira i oproštenja što je ponuđeno badava u Kristu, Crkva je ovisila o prijetnjama budućim mukama kako bi zadržala svoju vlast nad njezinim članovima. Vječni je sud bio crkveno-stranačka linija. Svi biblijski redci koji se protive tome bili su odbačeni ili iskrivljeni da bi značili nešto drukčije od njihovog očitog značenja. Toliko smo se navikli na laži da nam je teško prihvatiti istinu.

Buduća kazna

Novi zavjet nesumnjivo govori o kazni za one koji odbacuju Isusa Krista. Isus i apostoli to su sa sigurnošću naučavali. Bog ne može prihvatiti nepokajane grešnike. Kad bi to mogao, ne bi bio pravedan i svet. Sada moramo razmotriti prirodu onoga što čeka nevjernika.

U Mateju 18: 8,9 Isus govori o *aionios* ognju i geheni ognjenoj. Istu sliku nalazimo i u ognjenom jezeru u Otkrivenju. Vatra uništava, ali ona ne uništava sve. Pavao je Korinćanima rekao da se može graditi zlatom, srebrom i dragim kamenjem ili drvom, sijenom i slamom. On kaže da će *vatra* ispitati djelo svakog čovjeka. Jasno je da će

Aion i aionios

Doktrina o vечноj kazni počiva na značenju dvije grčke riječi: imenici *aion* (αἰων) i njezinu pridjevu *aionios* (αἰωνίος). Imenica *aion* rabi se na različite načine u Novom zavjetu. Ono što nas ovdje zanima jest njezina uporaba u izrazima poput *eis ton aiona* (εἰς τὸν αἰῶνα - doslovno *u eon*) i *eis aionas aionon* (εἰς αἰῶνας αἰῶνων - doslovno *eonima eona*). U tradicionalnim prijevodima Biblije ovi su izrazi prevedeni: *zauvijek* i *u vijeke vjekova*. Primjerice, **“dim muke njihove uzlazi u vijeke vjekova...”** (Otk. 14: 11). Pridjev *aionios* tradicionalno je preveden s *vječno* ili *vječito*. Nalazimo pozitivne izričaje: *vječni život*, *vječna baština* itd. i negativne izričaje: *vječni oganj*, *vječni sud*, *vječno uništenje* (izgubljenost) i *vječna kazna*.

Jesu li ove riječi i rečenice ispravno prevedene u Biblijama na hrvatskom jeziku? Ili su prevoditelji tu mogli pogriješiti?

Kako itko može pouzdano znati što znači neka starogrčka ili hebrejska riječ kad su svi ljudi koji su govorili tim jezicima odavna napustili ovaj život? Odgovor je ovo: moramo pogledati sva mjesta u Bibliji i drugoj dostupnoj literaturi onoga vremena gdje su te riječi bile rabljene. Tada bismo morati pronaći značenje koje odgovara svim različitim kontekstima. U slučaju starogrčkog jezika možemo istraživati u Novom zavjetu i Septuaginti (grčkom prijevodu Staroga zavjeta).

Nekoliko izraza u Septuaginti i Novom zavjetu pokazuju kako se često *eis ton aiona* ne može prevesti sa *zauvijek*.

“Onda uzmi šilo i probij mu kroz uho u vrata, pa neka ti bude rob *zauvijek*...” (Pnz. 15: 17).

“...Hoćeš li ga *zauvijek* uzeti za slugu?” (Job 41: 4).

“...Ne dok dječak ne bude od sise odbijen; onda ću ga odvesti da se pokaže pred GOSPODOM i ostane ondje *zauvijek*” (1. Sam. 1: 22).

“Ni noću ni danju gasit` se neće, *dovjeka* će dim se njezin dizati...” (Iz. 34: 10).

“Sidoh do korijena gora, zemlja za mnom *zauvijek* zatvori zasune svoje” (Jona 2: 6).

“...ne bilo više od tebe ploda *dovjeka*” (Mat. 21: 19).

“Reče mu Petar: “Nećeš mi prati noge *nikada*!...” (Iv. 13: 8).

“Zato ako jelo sablažnjava brata mojega, neću jesti mesa *dovjeka*...” (1 Kor. 8: 13).

Svi ovi izrazi jasno su ograničeni u vremenu. Mnogi od njih uključuju život.

Sljedeće rečenice u Novom zavjetu pokazuju kako *aionios* ne može uvijek biti preveden sa *vječni*:

“...po otkrivenju tajne o kojoj se šutjelo od vječnih vremena” (Rim. 16: 25), doslovno: “šutjelo od *aionios* vremena” (Rim 16,25).

“...milosti koja mi je dana u Kristu Isusu prije vječnih vremena” (2. Tim. 1: 9 i Tit. 1: 2), doslovno: “prije *aionios* vremena”.

Mnogi pisci, (uključujem i sebe), naučavali su da *aion* doslovno znači *vijek*, te su ovi izrazi ispravno prevedeni sa *u vijek* i u *vijeke* vjekova. Oni dalje kažu da, pošto *aion* znači *vijek*, onda pridjev *aionios* mora označavati *vijek trajanja* prije nego vječni ili *vječnost*. Stoga su kazna i osuda s vijekom trajanja a ne vječite. Ne traju beskrajno kroz svu vječnost, nego završavaju kad im je svrha ispunjena. (Izvrstan pisac i čovjek Božji, Andrew Jukes, vjerojatno je prvi začetnik ovog učenja.)

Dok se posve slažem sa zaključkom u vezi s onim što je rečeno, sada vjerujem kako ovaj način razumijevanja toga nije ispravan. Vjerujem da pogreška proizlazi iz propusta u proučavanju hebrejskog jezika koji je u pozadini grčkog. Zasigurno je točno da u nekim kontekstima u Novom zavjetu *aion* znači *vijek*. Međutim, kada u engleskom (ili u hrvatskom) imamo izraze *zauvijek* i *u vijeke vjekova*, u grčkom doslovno stoji *u aion* i *u aion aiona*. No izrazi *uvijek* i *u vijeke vjekova* nemaju smisla. Međutim, oba se ova izraza obično javljaju u Septuaginti kao prijevod hebrejskog izraza *olam*. Grčka riječ *aionios* također se koristi za prijevod hebrejske riječi *olam*.

Hebrejska imenica *olam* ne znači *vijek*. Ona u stvari dolazi iz glagolskog korijena *alam* i znači *sakriti*. Riječ *olam* podrazumijeva *skriveno vrijeme*. Izraz *do olim* gleda unaprijed koliko god možemo vidjeti do budućeg vremenskog horizonta iza kojeg je sve skriveno. Izraz *od olim* gleda unatrag koliko se god može vidjeti do prošlog vremenskog horizonta iza kojeg je sve skriveno.

Kada se vratimo Novom zavjetu, nalazimo da se imenica *aion* i pridjev *aionios* rabe na isti način. Ovi izrazi gledaju unaprijed ili unatrag do vremenskog horizonta iza kojeg ne možemo vidjeti. Te riječi zapravo upućuju na skriveno duhovno područje koje je prije, tijekom i nakon vremena.

Božje stvari pripadaju području koje je izvan vremena. *Vječni život*, ili kako bih radije rekao, *aeonian život* ne znači jednostavno život koji traje zauvijek i uvijek. On zapravo označava duhovni život koji možemo iskusiti ovdje i sada i koji pripada području koje je iznad i izvan vremena. Isus je rekao: “**A ovo je život vječni: da poznaju tebe, jedinoga istinskog Boga, i onoga koga si poslao - Isusa Krista**” (Ivan 17: 3). Isto tako *aeonian sud* nije sud koji traje zauvijek i uvijek. To je zapravo sud koji se odvija u skrivenom duhovnom području.

Znanost također daje doprinos ovoj temi. Vrijeme i prostor imaju svoj početak, možda u velikom prasku. Oni će imati i kraj, možda kada se svemir uruši sam u sebe. Sam Bog je izvan prostora i izvan vremena. On ih je oboje načinio. Ako vrijeme prestane postojati, hoće li vječnost imati kakva smisla?

Mnogo detaljnije sam proučavao značenje grčkih i hebrejski riječi, kao i znanstvene aspekte ove teme, u članku pod naslovom Aeonian područje, a i u članku Aion i Olam.

Bogataš i Lazar

Što je s dobro poznatom pričom u Luki 16. poglavlju o bogatašu i Lazaru i “velikom ponoru” koji je između njih nakon što su obojica umrli? Većina ljudi nikada ne gleda nijedan detalj ovog odlomka pa si samo umišlja kako je Isus govorio o čovjekovu osobnom spasenju i sudbini nakon smrti. Hajdemo to podrobnije razmotriti.

Kontekst ovog odlomka postavljen je nekoliko redaka ranije: “**A sve su to slušali i farizeji te mu se, kako bijahu srebroljupci, rugahu**” (Lk. 16: 14). Isus je govorio duhovno privilegiranim ljudima svoga vremena. Bogataš, koji je bio odjeven u grimiz i skupocjeni lan i danomice se sjajno gostio, bio je njihova slika. Siromašni prošnjak, Lazar, pred njegovim vratima, odjeven u dronjke s psima koji mu ližu rane, prikazuje osobu koja nije prihvaćena u društvu. Psi su nečiste životinje.

Nakon što su obojica umrli, nalazimo Lazara, ne u nebu, nego u “krilu Abrahamovu”. Kako je mogao neobrazovani poganin poput Lazara završiti u krilu Abrahamovu, dok je sin Abrahamov bio u mukama? Bogataš se neprestano obraća Abrahamu kao ocu, a Abraham njega oslovljava sa “Sinko!” Ova je priča bila šokantna i uvredljiva prvobitnim slušateljima.

Razmotrimo sada onu “provaliju”. U 26. retku u grčkom tekstu stoji: “**I u svim tim stvarima, između nas i vas postavljena je velika provalija (gr. *hasma*)...**”. Provalija postoji u razlici između njih dvojice. Između njih je velik jaz. Ponekad razgovarate s ljudima koji su čvrsto utemeljeni u Svetom pismu i koji su imali svaku duhovnu prigodu, a ipak ne mogu primiti nikakvu stvarnu duhovnu istinu ili razumijevanje. Ništa ne može prijeći od vas k njima ili od njih k vama. Između vas je postavljen velik jaz.

Postojao je velik jaz (*hasma*) između Židova i pogana u posljednjih 2000 godina. Crkva je žestoko progonila Židove, a Židovi su mrzili ono što su mislili da je kršćanska vjera. Gotovo ništa nije prešlo preko jaza koji postoji između njih. Židovi su, poput onog bogataša, velik dio tog vremena proveli u mukama.

Bez obzira kakve je naravi taj “ponor”, to što je bio postavljen onda ne znači nužno da će uvijek biti postavljen. Ako Bog može pomicati planine, onda može ispuniti i ponore.

Mnogi Židovi, i u zemlji Izraelu i u dijaspori, sada se vraćaju u istinsko “krilo Abrahamovo” i vjeruju u svoga Mesiju. Mnogi članovi crkava, unatoč mišljenju da su oni Abrahamova djeca, imaju veliki “jaz” što stoji između njih i Boga.